

Драгослав Михайлович

ШУКАР МЯСТО

На Милораг Бата Михайлович

Тротоарът почна да се кваси от едва видим гъждец и тук-там по улицата тръгнаха чадъри.

Кямил повдигна мазния си каскет с ширит и счупена козирка и погледна с облещеного си око надвисналото небе. След гъжд винаги има клиенти. Но ако погледна, без да спре, кой ще си чисти обувките?

Напъха четките и кутииите в санджка, който представляваше неговият гюкян и се премести от бордюра до железния електрически стълб на няколко крачки в „Македонска“ под ниския навес на „Комисионна“, на който някои все още казваха както преди войната магазина на братя Леви.

Отпред на многоетажната сграда на площад „Република“ твърде рано светна и заманцува някаква реклама. Хвърляше върху хората и редките автомобили червено-зелено-син отблясък. Веднага след това, сякаш се бяха наговорили, светнаха и жълтеникавите бледи крушки по металните стълбове. Светлината им беше възслаба, просто от влагата около шапките им се образуваше двоен, разтеглен златист ръб.

Той седна под навеса на своето столче с облегалка и отвори вратичката на санджка. Нареди отново около стъпалото кутииите, шишенцата, парцалите. На огледалото на гясната страна забеляза червено петно, плю на стъклото и го избърса с ръка. После окачи разноцветни, космати четки на пироните отпред и отстрани.

В този момент в лъснатата будка на няколко метра над него, на улица „Дечанска“ сляпата продавачка на вестници каза със слабия си глас на младеж със си-во сако от туюг:

- Още не е пристигнало. Всеки момент ще пристигне, господине.

Премисвайки с клепачи до средата на очните ябълки, тя му връщаше рестото. Опитваше парите с пръсти и знаеше точно кое къде се намира. Но обикновено с нея беше и майка ѝ. Сега по някаква причина я нямаше.

Тази по-възрастна жена, майката на продавачката, по нещо му напомняше за майката на Мечка Селена. Само дето тая не беше тодкоз гадна.

Бабата не можеше да го понася. От първото им виждане. Мо-

таеше се край котела на мерата и гжавкаше оттам:

- Джанес романе, а Кямиле?

Намерила кого да пита! Ебати! Винаги е бил черен като угарка, здравето му око беше облещено, а големият му нос висеше като кука - щом го погледнеш, ти ставаше ясно какъв е.

А малко по-нататък на един път сегеше остарелият шишкав Иван, мъжът ѝ. Подръпваше от късия крив мундушук на лулата и оправяше с ръка прошарения, жълтеникав от тютюна, увиснал мустак.

Той се обърна към стареца. Знаеше с кого трябва да разговаря.

- Как да не говоря, бре? - Но Иван се правеше, че не го чува. - Недей тъй ма, Селено, като на Господ ти се моля. Циганин съм ма, също като вас.

- А не си ли турчин? - лаеше тя оттам.

Беше раждала поне десетина пъти и в мръсните широки поли, побеляла и разчорлена, изглеждаше по-стара от мъжа си. Пък може и да беше.

- Как турчин, мари? Никогаш не съм им виждал очите.

Макар че родът му може и да беше от Турция. Не беше сигурен. Във всеки случай брат му Кязим живееше в Ягодина в мюсюлманската турска махала между река Велица и панаурището, а православните си имаха своя махала до Левачката чаршия. Иван и неговите хора ще да са надушили нещо.

- Ти си стар ром, бре. Деца имаш. Не си ти прилика на нашта Мечка, не си за нея.

Той протегна ръце към мустакатия мъж и се засмя:

- Как стар, за бога? Двайсет и петата карам, как стар? - Всъщност беше на трийсет. Ама няма да му искат кръщелното, я. - Рано ме ожениха.

Най-после старият Иван вдигна глава. Извади лулата от устата си.

- Какво те засягат тебе неговите деца? - Знаеше той какви са правата на мъжа, жената не биваше да се меси в тях. - Те са сигурно деца на жена му. Откъде един ром може да знае кои деца са негови и кои не са? Негови са, докато майка им му е жена. После не са.

От площад „Република“, боботейки, към „Македонска“ зави зелена боклукчийска кола. Спря

малко под „Комисионна“, от стъпалото за чистачите отзад слязоха двама албанци с дълги непромокаеми мушамы с качулки и влязоха в един двор. Изнесоха оттам на прът, прехвърлен върху раменете им, големи дълбоки кофи, пълни с боклук. Изтърсиха ги в гърлото на колата, погодно на гърлото на бетонобъркачка и ги върнаха в двора. После пак се качиха отзад и свирнаха с уста, че са готови. Колата потегли, забумтя отново и изчезна надолу по улицата.

Ниска набита дама на средна възраст с кафява шапчица на едрата си глава водеше за каишка нисък набит кафеникав млад боксер.

Кямил цъкна с език. Кучето мръдна с отрязаната си опашка и се опита да спре. Но жената го дръпна с каишката и те с достойнство продължиха пътя си.

Като намигаше тарикатски с изпъкналото си око, Кямил шепнешком взе да псува стопанката на кучето.

Все пак животът му с Мица в Чуприя беше шукар живот.

Дотогава му беше родила шест деца - бог им взе три - и докато тя переше по къщите, той сегеше със своя санджк пред кръчмата „Синджелич“. Всички го познаваха и всички искаха да го поздравят.

- Шукар ли си, Кямиле? - питаха.

Той отговаряше утвърдително по български, като въртеше главата си наляво-надясно.

- Шукар, шукар.

Нея пролет преди войната в Сибиновичевата уличка в Чуприя, наричана по-често Сибиновската махала, се разнесе мълвата за способностите на шестнайсетгодишната хубавица Мечка, дъщеря на руския циганин Иван, който се беше изтърсил със своята тумба на ягодиносното панаурище над Клефишевата кланица. Оженили я рано, баща ѝ, братята и мъжът ѝ, разправят, я пазели строго, пък и нямало какво да пазят, не била някоя разтурена жена, ала като тръгнали по важна работа извън ягодиносния район и пределите на местната власт, я пуснали първа да подготви нещата. И докато тя гледала на ръка и на боб, пееела и свирела на балалайка, омайвайки стопаните, те спокойно тарашили терена. А ако изпаднала в беда, също като на живи-